

שהרי אין בעולת העוף הזאה כלל?

ומתרצינן: **הכי נמי**, באמת מודה רבי שמעון באופן כזה שהקרבן כשר **אלא** "לפי שאין המנחות דומות לזבחים" **קאמר**, והיינו דווקא לזבחים אינם דומות ולא לעופות, דזבחים מעשיהם שווים בכל עבודותיהם. אבל עופות יש שמעשיהן שונים ובכך העופות דומין למנחות, הלכך, בכהאי גוונא שהזה דם חטאת העוף למטה לשם עולת העוף — עלתה לשם חובה שהרי מעשיה מוכיחין שחטאת היא.

ומקשינן: קרבנות קדשי קדשים — שהדין הוא לשחטם בצפון העזרה, **ששחטן בצפון לשם** קרבנות קדשים קלים שדינן שנשחטים בדרום העזרה — **לירצו** ויעלו לבעלים לחובה, שהרי מעשיהן מוכיחין עליהם דקדשי קדשים נינהו, דאי קדשים קלים הם, בדרום הוי עביד להו כדינם?

ומתרצינן: **אימור דאמר רחמנא** שדינם של קדשים קלים בדרום, היינו שאפשר לשחטן אף בדרום. אבל בדרום דווקא ולא ישחטם בצפון, מי אמר רחמנא! ? והראיה שבאמת הכוונה אף לדרום אבל ודאי שגם בצפון כשר, **דתנן** "קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה". ואם כן, השחיטה בצפון אינה "מעשיה מוכיחין".

ומקשינן: קדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים, שדינן לישחט רק בצפון, לירצו ויעלו לחובה, שהרי מעשיהן מוכיחין עליהם דקדשים קלים נינהו. דאי קדשי קדשים נינהו, בצפון הוי עביד להו, כדינם?

ומתרצינן: **אמרי**, יאמרו האנשים שיראו את

למטה הוי עביד לה, שכך הוא דינה של חטאת העוף, ומדוע במשנה בזבחים [סה א] נאמר על אופן זה שלא עלתה לבעלים?

ומתרצינן: אין זה "מעשיה מוכיחין" שהיא עולה ולא חטאת. כי אמר מליקת חטאת העוף למעלה מי ליתא! ? וכי חטאת אינה קיימת למעלה ואינה כשרה בכך? **האמר מר**, "מליקה בכל מקום במזבח כשרה", ואפילו למעלה, ואם כן, מליקת עולת העוף למעלה לשם חטאת הוי מחשבה דלא מנכרא, כי יתכן שזוהי חטאת ומשום הכי לא עלתה.

ומקשינן מאופן אחר: עולת העוף שמיצה דמה למעלה מחוט הסיקרא לשם חטאת העוף, תרצה! כי עולת העוף דינה רק במיצוי הדם אל קיר המזבח ולמעלה, ואילו חטאת העוף דינה בהזאה תחילה ואחר כך מיצוי הדם ונעשית למטה מחוט הסיקרא, ואם כן, מעשיה מוכיחין עליה דעולת העוף היא. דאי חטאת העוף היא, למטה הוי עביד לה, וגם הזאה קודם המיצוי הוי עביד לה?

ומתרצינן: **אמרי**, יאמרו הרואים את העבודה דלמא באמת זו חטאת העוף היא, ואף שהוא עושה בה מיצוי כעולה יתכן שזהו מיצוי דבתר הזאה היא וכבר היתה ההזאה, והרי מיצוי הדם גם למעלה כשר, דאמר מר: מיצה דמה של חטאת העוף בכל מקום במזבח — כשרה. ואם כן אין מעשיה מוכיחין.

ומקשינן: חטאת העוף שהזה את דמה למטה כדינה, אך לשם עולת העוף — תרצה, דהרי מעשיה מוכיחין עליה דחטאת עוף היא ולא עולה, דאי עולת העוף היא, למעלה הוי עביד לה, וגם מיצוי הוי עביד לה ולא הזאה,

ומקשינן: אכתי במחבת לשם מרחשת אין מעשיה מוכיחין דמנחת מחבת היא, כי יאמרו הרואים שבאמת לשם מרחשת נדר, והוא עובר על הדין ומביאה במחבת ועושה אותה לשם מרחשת, ואף שאמרנו שהדין הוא שהיא מחבת, יתכן אופן שמרחשת היא, ודלמא מנחה "זו" אביא במרחשת אמר, ובאופן כזה היא מנחת מרחשת אף כשמביאה במחבת, כדתנן, מנחה זו להביא במחבת והביא במרחשת, או במרחשת והביא במחבת, הרי זו פפולה!

ומפרקינן: לרבנן שאומרים כך במשנה הכי נמי אפשר להקשות כך דאין מעשיה מוכיחין, אבל הרי אנו דנים אליבא דרבי שמעון, ולרבי שמעון, כיון דאמר רבי שמעון במשנה שם "האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת אף ידי נדרו יצא", אלמא סובר דקביעותא דמנא — קביעות הכלי — ולא כלום הוא אין לה חשיבות, ולא שנא אמר "זו" ולא שנא אמר הרי "עלי", הילכך אם מביאה במחבת — מחבת היא, וכי קמיץ לה לשם מרחשת מחשבה ניכרת היא ומעשיה מוכיחין.⁽⁹⁾

ומקשינן: עולה שבאה רק מזכר, ששחט לשם חטאת שסתם חטאת בנקבה — תרצה, דהא ניכר שהיא עולה, כיון דהאי דינה בזכר, והאי דינה בנקבה?

ומתריצין: כיון דאיכא שעיר נשיא דאף על פי שחטאת הוא — זכר הוא, לא ידיע לא

המעשה, באמת קדשי קדשים נינהו, ומה שנשחטים בדרום, מייעבר הוא דעבר הוא עובר על הדין ושחט להו בדרום שלא כדינם. אבל אין זה מעשיה מוכיחין.

ומקשינן: אי הכי שאומרים סברא שיאמרו הרואים שהוא עובר על הדין, גם במחבת לשם מרחשת שאמרנו לעיל דעולה לשם חובה משום דמעשיה מוכיחין עליה, נמי נאמר האי כיון דקא קמיץ לה למנחתו שנעשתה במחבת למרחשת — במחשבה לשם מרחשת, אמר — יאמרו האנשים הרואים האי זה המביא את המנחה במרחשת נדר — אכן נדר מנחת מרחשת, והא דמייתי לה במחבת, דמרחשת היא, שנדר לשם מרחשת, ומעבר הוא דעבר על דינה ואתיה במחבת ומביאה במחבת שלא כדין. אבל אין מעשיה מוכיחין?

ודחינן: התם — כשהביא במחבת וחשב לשם מרחשת, על כרחך מנחת מחבת היא, דכי נמי במרחשת נדר, דאף אם נדר מנחת מרחשת, כי — כאשר — מייתי לה במחבת — מחבת היא, נעשית ממילא למנחת מחבת, כדתנן, האומר הרי עלי להביא במחבת והביא במרחשת, או האומר הרי עלי במרחשת והביא במחבת, הדין הוא מה שהביא הביא ואם הביא בפועל במחבת — הוא מנחת מחבת, וידי נדרו לא יצא שהרי לא הביא כנדרו ואם כן נמצא שעל כרחך מנחת מחבת היא, וכשחשב בה לשם מרחשת הרי מעשיה מוכיחין עליה שהיא מנחת מחבת ולא מנחת מרחשת.

9. קמצה לשם מרחשת, האם עלו לבבלים לשם חובה או לא? והחזון איש כתב שלא יעלו

9. יש לדון אם אמר "הרי עלי מנחה מן המחבת או מן המרחשת", והביא את המנחה במחבת אך

מצורע שאף הם באים בן שנה, לא פסיקא ליה — לא מוכח שהקרבתן הזה הוא לא אשם אלא פסח, כי יתכן שזה אשם נזיר או אשם מצורע.

ומקשינן: אכתי היכא דשחט קרבן פסח בן שנה ואמר הריני שוחטו לשום אשם גזילות ולשום אשם מעילות — שדינן להביא בני שנתיים — מאי איכא למימר, הרי באופן כזה ודאי ניכר הדבר, שזהו פסח, וירצה?

ותו, עוד יש להקשות מהמקרה ההפוך, אשם גזילות ואשם מעילות שדינן להביא בני שנתיים, ששחטן לשום פסח שדינו דווקא בן שנה — לירצו, שהרי ודאי ניכר הדבר דפסח בן שנה, והני — אשם גזילות ואשם מעילות — בן שתי שנים?

ומפרקינן: אלא צריך לומר תירוץ אחר, ההבדל בין בן שנה לבין בן שתי שנים לאו אדעתיהו דאינשי, אין האנשים מבדילים בזה, דהרי איכא בן שנה גדול דמיוחזי שנראה כבן שתיים, ואיכא בן שתיים קטן דמחזי כבן שנה.

ומקשינן: שעיר עזים של חטאת או עולה או שלמים ששחטו לשם אשם לירצו, שהרי אשם בא רק מן הכבשים או מן האילים, ואם כן ניכר הדבר שהוא אינו אשם, דהאי — קרבן אשם, בא מן הכבשים שיש להם צמר, והאי — שעיר — יש לו שיער?

ומתריצין: אמרי — יאמרו הרואים, יתכן

ניכר הדבר, כיון שיאמרו זו חטאת, ושעיר נשיא הוא.

ומקשינן: ואכתי, אמר הריני שוחטה לשם חטאת יחיד מאי איכא למימר, הרי ודאי ניכר בקרבן שהוא אינו חטאת יחיד, שהרי חטאת יחיד באה דווקא בנקבה! (10)

ותו, ועוד קשה מהמקרה ההפוך, חטאת יחיד ששחטה לשם עולה, תרצה, דהרי חטאת יחיד בנקבה, ועולה דווקא בזכר, ואין עולה באה נקבה כלל?

ומפרקינן: הדבר אינו ניכר, כי מקום נקבותה של רחל מיכסיא מכוסה כאליה — בזנבה ולא ניכר שזו נקבה.

ומקשינן: התינה היכא דאייתי כבשה, דאז באמת לא ניכר. אבל היכא דאייתי שעירה שאין לה זנב, מאי איכא למימר? הרי ניכר שהיא נקבה?

ומפרקינן: אלא, צריך לומר תירוץ אחר, ההבדל בין זכרים לנקבות לאו אדעתיהו דאינשי, אנשים אינם נותנים דעתם להבחין בזה, ולכן זה לא נחשב שהדבר ניכר.

ומקשינן: קרבן פסח ששחטו לשם קרבן אשם, לירצו, שהרי ניכר הדבר, דהאי — קרבן פסח — צריך להביאו בן שנה, והאי, אשם, צריך להביאו בן שתיים?

ומתריצין: כיון דאיכא אשם נזיר ואשם

10. בכתבי הגר"ז הקשה איך שייך להתפס על מחשבה כזו, והרי שם הקרבן הוא חטאת לבד, ואין שם מיוחד לחטאת יחיד.

לבעלים לחובה, כי מכיון שהביא את המנחה במחבת, והלך ועקר במחשבתו את המחבת, וחשב בה לשם מרחשת, הרי מנחה זו הופכת לנדבה, ואינה עולה לו.

שזה אשם, וזה לא שער עזים אלא **דיכרא** **אוכמא הוא**, איל שחור הוא, וראוי אף לאשם [וסתם שעירים שחורים הם ולכן נקט "אוכמא"], ואם כן לא ניכר הדבר בזה שהביא שער, שהרי הוא דומה לאיל שכשר לאשם.

ומקשינן על תירוצו של רבא: **והא תנא רבי שמעון שאמר שמנחה לשם מנחה כשרה, מפני שמעשיה מוכיחין עליה קאמר**, וזה הטעם להכשיר מחבת לשם מרחשת, ואם כן גם מנחה לשם זבח נכשיר, שהרי מעשיה מוכיחין?

ומקשינן: **עגל ופר חטאת** [כגון פר שמביא כהן משיח ששחטא] **ששחטן לשם פסח** — או — **אשם לירצו**, שהרי ניכר הדבר, **דעגל ופר בפסח ואשם ליכא** אלא באין רק מן הצאן?

ומשני: **הכי קאמר התנא, אף על גב דבמנחה לשם מנחה מחשבה דלא מנכרא היא**, דלא ניכר במעשיו כמו מחשבתו, אלא אדרבה, במעשיו ניכר שאינו עושה כמו שמחשב [ההגדרה "לא מנכרא" כאן אינה דומה למה שהוזכר בדברי רבה], ויש יותר סברא לומר שדווקא באופן זה **תיפסל** משום שחושב מחשבה שגלוי שהיא שקר, וכדי שלא יאמר מותר לשנות בקרבנות נפסול אותה, [וסברת רבא הפוכה מזו של רבה], קמ"ל דאף על פי כן כשר, וטעם הדבר, מהכתוב **"וזאת תורת המנחה"**, למדנו שתורה אחת לכל המנחות.

ואמרינן: **אין הכי נמי**, באמת באופן הזה מרצה כיון שניכר הדבר **ומאי** "שאין המנחה דומה לזבחים" שאמר רבי שמעון לעיל שבזבחים לא עלו כיון שמעשיהן דומין זה לזה ולא ניכר הדבר, אין זה בכל הזבחים, אלא **רוב זבחים** קאמר. אבל יש זבחים שמעשיהן מוכיחין כגון עגל ופר ששחטן לשם פסח ואשם.

ב-ג

הגמרא חוזרת כעת ליישב תירוץ נוסף לסתירה שהובאה לעיל בדברי רבי שמעון.

ומאי המשך דברי רבי שמעון "אבל בזבחים אינו כן", הרי לפי הסברא הזו היה צריך לומר בזבחים שיעלו לחובה, מכיון שלא ניכר שהוא שקר, שהרי שחיטה אחת לכולן וכו' כדאמרינן לעיל? אלא הכי קאמר: **אף על גב דשחיטה אחת לכולן וכו' והיה צריך לעלות לשם חובה**, שהרי לא ניכר השינוי ואין לגזור שמא יאמרו מותר לשנות בקדשים כמו שגזרנו במנחה לשם מנחה, קא משמע לן הפסוק — **"וזאת תורת המנחה"** — תורה אחת לכל המנחות דווקא, **וזבח לא כתיב** ואין תורה אחת לזבחים ולכן לא עולים לחובה.

רבא אמר: לא קשיא דרבי שמעון אדרבי שמעון, **כאן** — שאמר רבי שמעון שעלו לשם חובה, **בקומין מנחה אחת לשם מנחה** אחרת, **וכאן** — שאמר רבי שמעון לא עלו, **בקומין מנחה לשם זבח**.

ומבאר הגמרא את החילוק: **מנחה לשם מנחה** — כתוב **"וזאת תורת המנחה"** ונלמד מזה **"תורה אחת לכל המנחות"**, ולכן עלו לחובה, כיון שזה לא נחשב שינוי, מה שאין כן **במנחה לשם זבח**, ש"וזאת תורת המנחה" כתיב — אבל **"וזאת תורת המנחה זבח"** לא כתיב, ואין לזבח תורה אחת עם המנחות, ולכן נחשב שינוי.

ומקשינן: **אלא מעתה, הטאת שמביא על איסור אכילת חלב ששחטה לשם הטאת על איסור אכילת דב, או לשום הטאת שבאה על**